

насамперед з'ясування особливостей краси в ньому. Керівник семінару також детально зупинився на питанні про те, як періодичні видання виконують свою критичну місію (“Літературна Україна”, “Критика”, “Слово і Час”, інтернет-видання “ЛітАкценти”).

Актуальні теми для обговорення запропонували *В.Панченко* (“Літературна критика як практична діяльність сучасного літературознавства”), *Н.Шляхова* (“Канон актуальності розуміння в літературній критиці”), *Л.Грицик* (“Компаративна критика І.Франка: модифікації порівняльних методик”), *Н.Зборовська* (“Психокритика як метод дослідження сучасного літпроцесу”), *Р.Гром’як* (“Трансформація предметності літературної критики в Україні протягом ХХ століття”), *Г.Штонь* (“Художня складова критичного присуду”), *М.Гнатюк* (“Франкова концепція літературної критики: критерії науковості та художності”).

Порівняно з філологічним семінаром 2007 року кількість учасників настільки зросла, що їх роботу було організовано в семи секціях. Відповідно, це дозволило не лише обмінятися думками з приводу широкого кола суто теоретичних і методологічних питань, а й плідно обговорити їх. Привернули увагу доповіді *Н.Костенко* (“Художність як критерій оцінки літературного твору та його перекладу [з приводу публікації Г.Петріашвілі в журналі “Всесвіт”, 2008, №5-6]”), *Н.Бернадської* (“Критична рецепція “якості” сучасної прози: парадокси і несподіванки”), *О.Астаф’єва* (“Європоцентричні стратегії української літератури [за матеріалами паризького журналу “Культура]”), *М.Гнатюк* (“Феномен Стуса” в інтерпретації М.Коцюбинської: онтологія слова і духу”), *С.Філоненко* (“Нам треба” не “голосу Тараса”, а українського Стівена Кінга...”: дискусія про масову літературу в сучасній критиці”), *В.Хархун* (“Ідеологічні практики марксо-ленінської критики”), *О.Бровко* (“Есеїстичні наративні структури в літературно-критичних виступах К.Москальця та В.Даниленка”), *Н.Науменко* (“Українська вільновіршова пародія як феномен літературної критики”), *Т.Шестопалової* (“Категорія мімезису та основоположні критерії літературно-критичного розмислу”), *О.Башкирової* (“Критичне бачення ментальної пам’яті жінки: на матеріалі романів Л.Голоти та М.Гримич”), *О.Бороня* (“Методологічні та нагальні завдання літературно-критичної практики”), *О.Кудряшової* (“Художній світ Г.Чупринки в оцінці його сучасників”).

Молоді науковці (студенти й аспіранти) також запропонували цікаві доповіді, серед них – *С.Жиґун* (“Українська література 20-60-х років в оцінці Богдана Кравціва: канон художності”), *С.Бугай* (“Шістдесятники в критичній рецепції М.Коцюбинської”), *І.Забіяка* (“Авангардисти: своєрідне тлумачення проблеми художності”), *О.Андріяшик* (“Розмаїття форм вираження авторської медитації [на прикладі творчості Р.Андріяшика]”), *В.Левецький* (“Кібер-критика як антикритика”), *Ю.Гончар* (“Художній твір як об’єкт гендерної критики (на матеріалі повістей Т.Шевченка”).

Не змогли прибути на семінар, але прислали свої доповіді *Н.Над’ярних* (Москва), *Я. Поліщук* (Краків) та ін.

Розмаїття тем, підходів до їх вирішення, дискусійність обговорюваних питань, безумовно, сприятимуть подальшому з’ясуванню феномену літературної критики та її функціональної участі в сучасному літературному процесі.

Ніна Бернадська

ПЕРШІ ІНГАРДЕНІВСЬКІ ЧИТАННЯ

З ініціативи кафедри української філології Університету ім. Марії Кюрі-Скłodовської (м.Люблін) та насамперед професора цієї кафедри *І.Набитовича* 13-14 жовтня 2008 р. було проведено перші Інґарденівські читання – “*Studia Ingardeniana*. Інтерпретація літературного тексту”. Ініціативу УМКС організаційно й фінансово підтримало Люблінське відділення Польської академії наук (ПАН). До участі в роботі читань були запрошені науковці України і Польщі; проходили Інґарденівські читання в Любліні, у приміщенні

відділення ПАН (колишній палац Чарторийських), чому є логічне пояснення: адже Роман Інґарден довгий час працював у Львівському університеті, а потім продовжував наукову й викладацьку діяльність у Любліні. Усього до участі в читаннях зголосилося 29 науковців, із них 16 репрезентували різні наукові установи й ВНЗ України. Однак прикрим моментом стало те, що консульства Республіки Польща були надзвичайно прискіпливими й навіть упередженими до українських учасників Інґарденівських читань, тому більшість із них так і не змогли отримати візу для поїздки в Люблін.

Традиційно на початку конференції прозвучали привітання учасників конференції та побажання плідної наукової праці. Їх виголосили президент Люблінського відділу ПАН проф. *Я.Глінський* та заступник керівника Комісії польсько-українських культурних зв'язків Люблінського відділу ПАН проф. *М.Олдаковска-Куфльова*. Однак це були не тільки традиційні привітання й побажання, а й повідомлення про здобутки й перспективи у справі зміцнення українсько-польських культурних, зокрема наукових, зв'язків, а також у вивченні й популяризації наукової спадщини Р.Інґардена, якого поляки беззаперечно вважають найвизначнішим вітчизняним літературознавцем.

Пленарне засідання розпочалося з доповіді *Г.Корбич* (Познань) “Тенденції зближення естетичного та історико-соціологічного видів пізнання у феноменологічних теоріях ХХ віку” – короткого огляду розвитку літературознавчої феноменології (і не тільки феноменології) ХХ ст. і, зокрема, ролі та місця інґарденівської теорії в цьому процесі. Фактично це була дуже вдала передмова до подальшого ходу роботи конференції, яка викликала чимало запитань, уточнень і перейшла у жваву дискусію. Перегуки між Р. Інґарденом та Б.-І. Антоничем у розумінні сутності літератури (ширше – мистецтва), літературного тексту, творчого процесу розглянув *В.Назарук* (Варшава) у доповіді “(Нео)ідеалістична концепція мистецтва Антонича в контексті теорії Романа Інґардена”.

Чи не найгострішу дискусію викликало питання про те, чи може інґарденівська теорія знайти практичне застосування при аналізі конкретного літературного твору. Ця проблема так і залишилася відкритою, хоча доповідь *В.Соболь* (Варшава) “Література про Гадяцьку унію в світлі концепції Інґардена про двовимірну будову літературного твору” була, видається, вдалою спробою такого практичного застосування теорії визначного польського феноменолога. *Б.Романовська*, молода дослідниця з Торуня, пробувала довести, що її доповідь “Літературні умови для евокації метафізичної якості “граційності й легкості дівочого руху” на прикладі “Пана Тадеуша” Адама Міцкевича” є теж прикладом практичного застосування інґарденівського вчення, але, на наш погляд, це була швидше вдала структуралістська спроба аналізу фоніки й ритміки “Пана Тадеуша”. Натомість молодий дослідник із Варшави *Л.Врубель* у доповіді “Інтенційність та референція. До феноменології жанрових форм”, а також у ході обговорення, виявивши глибокі знання й розуміння праць Інґардена, наполягав на виключно теоретичному їх значенні і дуже скептично ставився до широкого їх практичного застосування.

Решта доповідей були присвячені найрізноманітнішим теоретичним і практичним проблемам інтерпретації літературного твору. Так, *І.Набитович* (Люблін-Дрогобич) у доповіді “Дослідження фрактальної природи *sacrum* у художньому тексті (Інґарденівська перспектива)” здійснив оригінальну спробу застосування в літературознавстві методології і принципів, запозичених із природничих наук. Це був тільки концептуальний виклад нового підходу, який перебуває ще тільки на стадії становлення, але подальша розробка цієї концепції обіцяє бути багатоперспективною. Огляд історії й теорії рецепції польською науковою спільнотою теоретичних напрацювань Ю.Лотмана й науковців із його оточення був здійснений у доповіді *В.Дуркалевич* (Дрогобич) “Культура як семіотичний проект (функціонування тартуського тексту у польському літературознавстві)”. Про кореляцію між розумінням жанрової природи роману та методологією й методикою аналізу творів цього жанру говорив *М.Васьків* (Кам'янець-Подільський) у своєму виступі “Генологічна сутність роману та інтерпретація творів цього жанру”.

Цікавими й оригінальними були також доповіді, які подавали приклади інтерпретації конкретного (чи конкретних) літературного твору або творчості митця (митців). Зокрема, це доповідь *А.Вонторського* (Щецін) “Віоліновий ключ відкриває поезію (музичні контексти лірики Юрія Липи)”. Оригінальністю, насамперед для українського читача, вирізняється

і доповідь *А.Хоми* (Люблін) “Деконструкція митця-поляка в історичній прозі Романа Іваничука”.

Л.Пушак (Люблін) у доповіді “Естетичний підхід до словесної творчості М.Грушевського”, всупереч загальноприйнятим уявленням про Грушевського-літературознавця як про прихильника суто соціологічного підходу до мистецьких явищ, доводив, що автор “Історії української літератури” важливого значення надавав художності літературного твору. Доповідь *І.Бетко* (Ольштин) “Проблема інтерпретації символічно-психологічних мотивів в українській прозі “нової хвилі”” стала продовженням публікацій дослідниці, в яких вона намагається визначити домінантні риси сучасної української літератури, насамперед прози. Незавершеним, але цікавим компаративним дослідженням стала доповідь “Образ Італії очима росіянина й поляка – італійські подорожі в текстах Павла Муратова і Збігнева Герберта”, яку виголосив *В.Краль* (Щецін). Систематизацію напрацювань сучасного лесезнавства здійснила *А.Корицка* (Ольштин). Вона зосередилася виключно на тих працях, які вписуються в постмодерністський дискурс, на що, власне, вказувала й тема доповіді – “Проблема інтерпретації драм Лесі Українки в постмодерністському літературознавстві”.

Високий рівень доповідей, жвава фахова дискусія, оригінальні думки й ідеї, які зроджувалися в ході цієї дискусії, переконали у плідності результатів Інґарденівських читань. Тому закономірним стало рішення їх організаторів та учасників продовжити традицію цих читань і проводити їх із періодичністю раз у два роки, тобто Університет ім. Марії Кюрі-Склодовської чекає учасників наступних Інґарденівських читань восени 2010 року.

Прекрасним завершальним акордом у роботі конференції стала поїздка до відпочинково-туристичного центру – містечка Казімежа Дольного, де учасники читань могли помилуватися мальовничими пейзажами, залишками старовинного замку, чудовими зразками середньовічної, ренесансної й барокової архітектури.

м. Кам'янець-Подільський

Микола Васьків

СЕМІНАР “ТЕКСТ. КОНТЕКСТ. ЕДИЦІЯ”

В Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України відбулося перше засідання міжінститутського семінару “Текст. Контекст. Едиція”, в якому взяли участь літературознавці, мовознавці, фольклористи, археографи й видавці.

Вступне слово виголосив заступник директора з наукової роботи Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України *М.Сулима*. Він привітав започаткування регулярного текстологічного семінару, який має стати прикладом продуктивної систематичної співпраці між гуманітарними інституціями.

Засідання було присвячено насамперед мовно-правописним проблемам едиції. Директор Інституту української мови НАН України *П.Гриценко* у своїй доповіді наголосив на актуальності подальшого розвитку текстології, без якої сьогодні не можуть розвиватися ні літературознавство, ні мовознавство, ні фольклористика. Кожна з цих наук має свої текстологічні напрацювання, елементи власної методики, бо підпорядковані своїм дослідницьким цілям. Інтегральною для цих наук щодо текстології є підвищена увага до тексту, його якості, що визначається як відношення аналізованого тексту до первісного, створеного автором. Реальною загрозою для дослідника та висновків з його студій завжди був і залишається неякісний текст, спотворений видавцями всупереч волі автора. Неусвідомлення цього факту, що стало загрозливо масовим, – це реальна передумова хибного напрямку у вивченні текстів, поширеного сьогодні “вільного поводження” з текстами, безсистемності в едиційній практиці. Семінар “Текст. Контекст. Едиція” має на меті розширити коло фахівців різних галузей гуманітаристики, які реально оцінювали б